

דברי תורה

מאת נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו בסעודה שלישית פרשת יתרו תשע"ט לפ"ק

בעיר פאלם ספרינגס

יוצא לאור ע"י מכון מעדני מלך ווען - גליון אלף ע"ח

ויקח יתרו חותן משה עולה וזבחים לאלקים, ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכל לחם עם חותן משה לפני האלקים (יח-יב). ברש"י עולה כמשמעה, שהיא כולה כליל. זבחים, שלמים ע"כ. ויש להבין מהו ענין הקרבנות שהקריב כעת. ומהו הלחם שאכלו עמו. עוד ברש"י, לפני האלקים, מכאן שהנהנה מסעודה שתלמידי חכמים מסובין בה כאלו נהנה מזיו השכינה (ברכות סד:) ע"כ. ויש להבין למה נרמז זה דייקא כאן.

והנה המקריב קרבן תודה, צריך להביא עמו ארבעה מיני לחם, חלות, ורקיקין, ורבוכה, שלשה מיני מצה, ועל חלת לחם חמץ, וכל מין ומין עשר חלות, וביחד ארבעים חלות. ואיתא במשנה (מנחות עו:) שביחד היו עשרים עשרון, עשרה לחמץ ועשרה למצה. והנה עשרון אחד היא מ"ג ביצים וחומש ביצה (רש"י שמות טז-לז), ואם כן עשרים עשרונים עולה לשמונה מאות וששים וארבע ביצים, שזהו יותר משבע עשרה מאות כזיתים.

וביאר המפרשים כי בשעה שאירע להאדם חסד ה', לא די לו להודות לה' בינו לבין קונו, אלא יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם, ובתוך רבים אהללנו, וכמאמרם (שם נד:) דצריך לאודווי קמי עשרה דכתיב (תהלים קז-לב) וירוממוהו בקהל עם ע"ש. והוא כדי לפרסם טובות ה' לבני אדם, ולקדש שם שמים. ולכן המקריב קרבן תודה נצטוו להביא עמו ארבעים חלות, והם נאכלים רק לאותו יום ולילה שלאחריו, שאין במציאות שאדם ומשפחתו יאכלו כל כך לחם. ובהיות שצריכין להזהר שלא יבואו לידי נותר, הוא צריך להזמין עשרות עשרות אנשים שיאכלוהו אתו

ונראה דהנה אמרו (ברכות נד:) ארבעה צריכין להודות, יורדי הים, הולכי מדברות, ומי שהיה חולה ונתרפא, ומי שהיה חבוש בבית האסורים ע"כ. וכן נאמר בפרשת שלמים, וזאת תורת זבח השלמים אשר יקריב לה', אם על תודה יקריבנו וגו' (ויקרא זיא). וברש"י אם על דבר הודאה על נס שנעשה לו כגון הולכי מדבריות וכו', שהם צריכים להודות, שכתוב בהן (תהלים קז-כא) יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם, ויזבחו זבחי תודה ע"ש. ומעתה יתרו שבא ממדין אל המדבר אשר הוא חונה שם הר האלקים (יח-יז), הרי היה מהולכי מדבריות, וחייב בקרבן תודה, ושפיר הקריב זבחים שלמי תודה להודאה. [ואם כי עדיין הוא נמצא במדבר, מכל מקום המקום שישבו ישראל יתכן שלא היה עליו עוד דין מדבר, כיון שהיה מקום ישוב במן בבאר ובענני הכבוד]. וגם יש לומר דכיון שיתרו נתגייר כעת, ויחד

כי תעודתו של משה היתה ללמד את בני ישראל, וכל העם נצב עליו מן הבקר עד הערב (יה-ג). ולכן היה משה זהיר שלא לאכול רק לחם אברים שנבלע באבריו, שלא יצטרך לבזבז זמנו היקר לילך ולהפנות. ותלמוד תורה דרבים היה חביב עליו יותר מאכילת לחמי תודה. ולכן היה משה עומד ומשמש, ולא אכל עמהם יחד הלחם של יתרו, ורק חלקו של המן שנפל עבורו].

*

והנה במדבר כאשר רצה אדם לעשות סעודה עם ריעיו, כגון סעודת מצוה של מילה או נישואין, או סעודת מרעים, לא היה לו מה ליתן לפנייהם לאכול, כי לא העדיף המרבה והממעט לא החסיר, איש לפי אכלו לקטו (שמות טז-יח). והיינו שלא יכלו ללקוט מהמן אלא שיעור סעודת יום אחד לכל אדם ולא יותר. ואם כן הבעל שמחה לא היה לפניו ליתן לחבריו שום מאכל, כי לא היה לו רק סעודה אחת. אך היה לפניו שני דרכים, חדא שכל אחד יביא אתו מזונותיו עמו, ויאכלו ביחד. שנית, שיקנה מתגרי אומות העולם, ומזה יתן לפנייהם.

אמנם ביתרו שבאו אהרן וזקני ישראל לאכול לחם עמו, איתא במדרש בפרשתנו (כו-י) דלתי לאורח אפתח (איוב לא-לב), זה יתרו, שהוריד לו הקב"ה את המן שנאמר (תהלים עח-כג) ויצו שחקים ממעל ודלתי שמים פתח ע"כ. ובילקוט שמעוני (תהלים עח) איתא עוד יותר, אמר רבי איבו בשש שעות בא יתרו (שלא היה אז עוד מן על הארץ כדכתיב וחס השמש ונמס), וירד לו מן בשש שעות כנגד ששים רבוא, הוי לחם אברים אכל איש ע"כ. ואם כן נפל אז מן באמצע היום כנגד כל ישראל, שיוכל להזמין כל הכלל ישראל לסעודתו.

והנה הגה"ק רבי שלמה קלוגער זצ"ל בספרו חכמת התורה (בפרשתנו טו). כתב דלכאורה יש לדייק מה שאמר ויבא

יחד, ובוה יפרסם ניסי ה' ונפלאותיו לרבים. ולכן יתרו שהקריב כעת קרבן תודה, והיה לפניו לחם הרבה שהוא מוזהר עליהם שלא יתהוו נותר, על כן באו אהרן וזקני ישראל לאכל 'לחם' עם חותן משה, היינו הלחמי תודה שהביא עם קרבנו.

*

ובזה יש ליתן טעם לשבח על הנגינה, ויבא אהרן וכל זקני ישראל, קדמא ואזלא מונח רביעי. דהנה הלחמי תודה לא היו יכולין להביא מן המן, אלא מסולת חטים. ועל כרחק שהביא יתרו עמו אל המדבר חטים או סולת, או ממה שתגרי אומות העולם מוכרין אותן. והנה אמרו (יומא עה:): לחם אברים אכל איש (תהלים עח-כח), לחם שנבלע במאתים וארבעים ושמונה אברים [אינו יוצא מן המעיים], אלא מה אני מקיים ויתד תהיה לך על אונך (דברים כג-ג), בדברים שתגרי אומות העולם מוכרין אותן להם ע"כ. ואם כן מה שאכלו לחם אז עם חותן משה, זה לא נבלע באבריהם, והיו צריכין לנקביהם.

ואמרו (שם) על מחנה ישראל במדבר, אמר רבה בר בר חנה לדידי חזי לי ההוא אתרא והויה תלתא פרסי. ותנא כשנפנין אין נפנין לא לפנייהם ולא לצדדיהן [שאינן יודעים לאיזה צד עננים הולכים], אלא לאחוריהם [דיודעים הם שלא יחזרו לאחוריהן, ואותן שלפנים צריכין לצאת לסוף המחנה מאחור] ע"כ. ואם כן היו צריכין ללכת עד הפרסה הרביעית להפנות שם (שזה היה דרך של י"ב מיל, שעולה דרך אחד יותר משלש שעות ומחצה). וזהו הרמז בהנגינה, קדמא ואזלא מונח רביעי, שעבור אכילה זו הוצרכו להקדים ולילך עד שהגיעו לפרסה הרביעית, כי אין נפנין אלא לאחוריהן.

[והנה ברש"י שואל, ומשה היכן הלך, והלא הוא שיצא לקראתו וגרם לו את כל הכבוד, אלא שהיה עומד ומשמש לפנייהם (מכילתא) ע"כ. ולפי מה שנתבאר יש לומר,

בתחלת הפרשה, כאשר ירד המן ביום הראשון, אז יש לבאר שהוא כזרע גד לבן וטעמו כצפיחית בדבש, ולמה נכתבה רק בסיום הפרשה לאחר ששבתו ביום השביעי. וראיתי לפרש בשם הגה"ק רבי שלמה קלוגער זצ"ל, דבהיות שכל ברכאן דלעילא ותתא ביומא שביעאה תליין (וזה"ק ח"ב פח.), שכל השפע של ימי החול הם נשפעים מעבודת האדם ביום השבת, על כן כל הטעמים הטובים שהיו בהמן נמשכו רק בכח השבת קודש. ולכן בשבוע הראשון קודם יום השבת, לא היה שום טעם למן, ורק מיום השבת ולהלאה טעמו כצפיחית בדבש, וכל הטעמים הטובים שהיו במן נמשכו רק בכח השבת קודש, אך לפניו לא היה שום טעם בהמן ע"כ. ולפי זה רק ביום הראשון אחר השבת נכנסו הטעמים בהמן.

אמנם יש לומר בזה עוד, דהנה חז"ל האריכו במעלת המאחרים לצאת מן השבת וממהירים לבא, שמוסיפין מחול על הקודש ביציאתו ובביאתו. והרה"ק רבי נח מלעכאוויטש זי"ע היה אומר, יום השבת יום גבוה מאד, והוא המשפיע רוחניות לכל השבוע, תוספת שבת משפיע שפע הגשמיות לכל השבוע, לו היו הבעלי בתים שומעים בקולי, היו עושים תוספת שבת גדול, והיה להם שפע של פרנסה עכדה"ק (מאמר מרדכי, סלאנים, ח"א דף עא). וכבר ביארנו במקום אחר דזהו כוונת חז"ל (שבת קיח.) עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות, היינו אם תוסיף מחול על הקודש, לעשות גם שעות החול ליום השבת, אז יומשך לך מזה שפע של פרנסה, ולא תצטרך לבריות.

ויש להוסיף דלא רק מצות תוספת שבת, דלכמה דיעות הוי רק מצוה דרבנן, ממשיכה שפע הגשמי למטה, אלא גם ההכנה של יום ערב שבת, שטורח ומטפל עצמו להכין כל הדברים הגשמיים הנצרכים לשביתת השבת ולעונג השבת, שזהו מצוה דאורייתא, גם הם ממשיכים למטה שפע גשמי, וממנה מתברכאן כל עניני הגשמיים של ימי השבוע. ולכן

אהרן וגו' לאכל לחם' עם חותן משה, ודי באמרו 'לאכל עם חותן משה', וכמו שנאמר (שמות כד-יא) ויאכלו וישתנו. ונראה דהנה אמרו (יומא עה.) דהמן היו טועמין בו כל טעמים שבעולם ע"כ. ונראה כי יתרו הגם שהוריד לו הקב"ה מן, מכל מקום היה בו חילוק, דכל ישראל טעמו בו כל מה שרצו, אך יתרו לא היה טועם בו רק טעם לחם, כיון שהיה גר, ובגר כתיב (דברים יג) ואוהב גר לתת לו לחם ושמלה, לכך טעם בו רק טעם לחם. ולכך אמר ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכל לחם' עם חותן משה, וקא משמע לן רבותא דאף ששלחם טעמו בו כל הטעמים, ושל יתרו לא היה בו רק טעם לחם, מכל מקום בחרו בלחם שלו מכל מטעמים שלהם, והיינו כיון דהיו לפני האלקים, כאילו נהנו מזיו השכינה, לכך בחרו בו יותר ע"כ.

והיא פליאה לומר כי ה' אוהב את הגר רק לתת לו לחם ולא יותר, ואיה מצות אהבת גרים, לתת להם מן המובחר על כל פנים כמו שאר ישראל. ולא עוד אלא בכל הברואים כתיב נותן לחם לכל בשר (תהלים קלו-כה), דומיא מה שנאמר בגר.

אך נראה לבאר הדברים על פי דרכו באופן אחר קצת, ומתחלה נקדים מה שנאמר בפרשת המן, ויהי ביום השישי לקטו לחם משנה שני העומר לאחד, ויבאו כל נשיאי העדה ויגידו למשה, ויאמר אליהם הוא אשר דבר ה' שבתון שבת קדש לה' מחר וגו' (שמות טז-ב). וברש"י בשם מדרש אגדה, לחם משונה, אותו היום נשתנה לשבח בריחו וטעמו (מכילתא), שאם להגיד ששנים היו, והלא כתיב שני העומר לאחד, אלא משונה בטעם וריח ע"כ.

ויש לומר הכוונה, דבסוף פרשת המן כתיב, וישבתו העם ביום השביעי, ויקראו בית ישראל את שמו מן, והוא כזרע גד לבן וטעמו כצפיחית בדבש (שמות טז-ל). ויש להבין דפסוק זה המתאר מהותו של המן היה צריך להכתב

של חותן משה הוי אכילת רעבתן, ואיך נוכל לומר כן על אהרן וזקני ישראל. [ועיין בתורת משה צד. שהעיר בזה].

וְזָהוּ על פי מה שביארנו במקום אחר מה שאמרו חז"ל (נזיר כג.) לבאר הכתוב, כי ישרים דרכי ה' צדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם (הושע יד-י), משל לשני בני אדם שצלו את פסחיהן, אחד אכלו לשם מצוה, ואחד אכלו לשם אכילה גסה, זה שאכלו לשם מצוה צדיקים ילכו בם, וזה שאכלו לשם אכילה גסה ופושעים יכשלו בם. ופריך עלה ריש לקיש האי רשע קרית ליה, נהי דלא קעביד מצוה מן המובחר, פסח מיהא קא עביד ע"ש. אך הכוונה כי הנה הפלא"ה פירש, הפסח נאכל על השובע (מנחות כא:), שאמרו חז"ל (מגילה ז:) רווחא לבסימא שכיחא, שגם על השובע יכולים לאכול מאכל בסיס, וכמו כן צריך להיות אצל האדם אכילת מצוה כדבר הבסיס ביותר, שאפילו על השובע יכול לאכול. ולכן מי שאוכל הפסח אכילה גסה, הרי זה לסימן כי הפסח אצלו אינו דבר בסיס, ולכן נאמר עליו ופושעים יכשלו בם.

וְעַל דרך זה היה סעודת אהרן וזקני ישראל, שאכלו אצל יתרו לחמי תודה של קדשים, והיה גם סעודה שתלמידי חכמים מסובין בה, שנהנו מזיו השכינה, הרי תענוג אכילה זו היה עולה פי כמה משאר מאכל בסיס, דרווחא לבסומי שכיחא. ואצלם יפה שעה אחת במעשים טובים, התענוג באכילת סעודה כזו, יותר מכל חיי העולם הבא, ולא היה אצלם ריבוי האכילה בגדר רעבתנותא. וזהו שאמר ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכל לחם עם חותן משה, ואם כי כבר אכלו די סיפוקם מהמן, מכל מקום לא היתה זאת אצלם כאכילה גסה, כי באו לאכול 'לפני האלקים', שהיו כאילו נהנו מזיו השכינה, ורווחא לבסומי שכיחא.

כאשר יצאו ישראל ללקוט מזונותיהם על יום השבת, ירדה שפע גשמי על המן לטעום בו כל מיני מטעמים.

וְזָהוּ שאמר ויהי ביום הששי לקטו לחם משנה, שני העומר לאחד. כי חוץ ממה שהיה העומר כפול, לקטו גם לחם משונה בטעמו, שעד עתה לא היה טעם בהמן כלל, ועתה הרגישו בו כל הטעמים. ובאמת זה היה גם כוונת ה' בתחלת אמירתו למשה, והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו (טו-ה), שצוה עליהם מצות הכנת השבת, ואמר להם שהכנה זו תשפיע ברכאן הגשמיים למטה, שתתברך המן בכל מיני טעמים, ומעתה והיה 'משנה' על אשר ילקטו יום יום, שתהא המן מעתה משונה בטעמו ממה שהיו רגילין ללקוט עד עתה יום יום.

וּמַעַתָּה הא תינח בהמן שנפל לצורך ישראל, אחר שעבר עליהם יום השבת, נשתנה המן טיבותא לטעום בו כל הטעמים. אבל יתרו שבא באמצע השבוע להתגייר, אם כן היה חסר בהמן ההוא שנפל עבורו, הברכאן דלעילא ותתא דביומא שביעאה תליין, על כן במן ההוא לא היה בו כל הטעמים, אלא ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכל לחם עם חותן משה, כי לא היה בו רק טעם לחם גרידא.

*

אֲמַנִם אכתי תקשה, הא אמרו חז"ל (עירובין פג:) והעומר עשירית האיפה הוא (שמות טו-לו), מכאן אמרו האוכל כמדה זו הרי זה בריא [שאוכל כל צרכו] ומבורך [שאינו אוכל יותר מדאי וכתוב (משלי יג-כה) ובטן רשעים תחסר], יתר על כן רעבתן, פחות מכאן מקולקל במעיו ע"כ. ואם כן המן שנפל לכל אחד היה מכוון לפי שבעו, וכיון שלא היו רשאים להותיר מהמן, נמצא מה שאכלו מלחמו

הגליון הזה נתגדב על ידי

מוה"ר ר' בערל דייטש הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהכנס בנו לעול התורה והמצות	מוה"ר ר' שמואל פאפלאנאש הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בתו למול טוב	מוה"ר ר' מיכל ב"ן הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בתו למול טוב	מוה"ר ר' יחזקאל גאלדענבערג הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בארוסי בנו למול טוב
---	---	---	--